

Warszawa, 7 marca 2021 r.

Prof. dr hab. Roman Hauser (em.)
Wydział Prawa i Administracji
UAM w Poznaniu

Recenzja

osiągnięć naukowych doktora Piotra Pietrasza, w tym monografii naukowej pt. *Informatyzacja polskiego postępowania przed sądami administracyjnymi a jego zasady ogólne*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2020, ss. 640.

Wykonując uchwałę nr 149 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 15 stycznia 2021 r. powołującą mnie w charakterze recenzenta w skład komisji habilitacyjnej w sprawie przeprowadzenia postępowania w przedmiocie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego doktorowi Piotrowi Pietraszowi przedkładam recenzję osiągnięć naukowych Habilitanta oraz jego aktywności naukowej.

1. Podstawowe dane o Habilitancie

Dr Piotr Pietrasz ukończył studia prawnicze w 1996 r. uzyskując tytuł zawodowy magistra prawa na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego Filia w Białymstoku, a w dniu 24 marca 2006 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku uzyskał stopień doktora nauk prawnych w oparciu o rozprawę „Opodatkowanie dochodów nieujawnionych” przygotowaną pod kierownictwem naukowym prof. dr hab. Leonarda Etela.

Od 1.01.2007 r. Habilitant został zatrudniony na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku (UwB) na stanowisku adiunkta. W analizowanym

okresie pracował również w innych szkołach wyższych i prowadził zajęcia na studiach podyplomowych.

Podkreślić należy, że zanim Habilitant rozpoczął karierę naukową na Uniwersytecie w Białymstoku przez prawie dziesięć lat pracował w administracji skarbowej. Z kolei pracę na Wydziale Prawa UwB łączył początkowo z pełnieniem funkcji Asesora, a następnie Sędziego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, a od 2017 r. jest Sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Istotną pozycję w życiorysie zawodowym Habilitanta stanowi członkostwo w Komisji Kodyfikacyjnej Ogólnego Prawa Podatkowego, w latach 2014 – 2019.

2. Informacje o obowiązujących przepisach prawa na dzień wszczęcia postępowania w sprawie o nadanie stopnia doktora habilitowanego, w tym obowiązujących kryteriach oceny

Habilitant złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dniu 6 października 2020 r. Do przeprowadzenia tego postępowania mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2020 r. – prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dalej: ustawa), w tym art. 219 tego aktu prawnego.

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 2 lit. a) ustawy stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiadając stopień doktora posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a.

Ponadto habilitant powinien wykazywać się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, co wynika wprost z art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy.

3. Ocena osiągnięcia naukowego, o którym stanowi art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy

Osiągnięciem naukowym wskazanym przez Habilitanta jako podlegające ocenie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy jest monografia naukowa pt. *Informatyzacja polskiego postępowania przed sądami administracyjnymi a jego zasady ogólne*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2020, ss. 640.

Podkreślenia wymaga nie tylko niewątpliwie nowatorski ale jednocześnie aktualny temat, istotny zarówno w obszarze teorii, jak też praktyki, co wiąże się przede wszystkim z sytuacją pandemiczną i jej konsekwencjami w życiu społecznym. Należy również zwrócić uwagę, że recenzowana monografia ukazała się zaledwie kilka miesięcy po wejściu w życie przepisów wprowadzających informatyzację postępowania sądownoadministracyjnego, które obowiązują od 31 maja 2019 r. Nasuwa się zatem spostrzeżenie, że Habilitant wyjątkowo trafnie dokonał wyboru tematu, chociaż na pewne czynniki świadczące o jego atrakcyjności nie miał wpływu.

Monografia przedstawia wyniki badań nad relacjami pomiędzy informatyzacją postępowania przed sądami administracyjnymi a zasadami ogólnymi tej procedury. Habilitant zasadnie i w pełni trafnie założył, że pomiędzy zasadami ogólnymi postępowania sądownoadministracyjnego a informatyzacją tej procedury zachodzą określone relacje, przejawiające się pewnymi wzajemnymi zależnościami. Jednocześnie dostrzegł, że te oddziaływania mają charakter dwustronny. Wyodrębnił mianowicie oddziaływania zasad ogólnych postępowania sądownoadministracyjnego na informatyzację oraz

oddziaływania informatyzacji na te zasady. Relacjom pomiędzy informatyzacją, a zasadami procedury sądownoadministracyjnej poświęcono ostatni – piąty rozdział monografii.

Przeprowadzenie badań w przedstawionym wyżej zakresie wymagało odpowiedniego przygotowania pola badawczego, co też Habilitant w sposób konsekwentny, w niektórych miejscach może nazbyt rozbudowany, czynił od pierwszego rozdziału monografii.

Monografia składa się z pięciu rozdziałów oraz podsumowania. Każdy z rozdziałów kończą „wypunktowane” wnioski, co sprzyja łatwemu „uchwyceniu” ustaleń badawczych poczynionych przez autora monografii w danym rozdziale.

Rozdział pierwszy i drugi mają w zasadzie charakter przygotowawczy do docelowych rozważań. Habilitant przedstawia i omawia problematykę informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego sięgając aż do zagadnień związanych z potrzebą informatyzacji tej procedury. Trafnie poszukuje determinantów informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego w pierwszej kolejności w Konstytucji RP, a nie w aktach prawnych niższej rangi. Zgodzić należy się ze stanowiskiem reprezentowanym przez Kandydata, że konstytucyjnymi determinantami informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego były prawo do sądu oraz zasada zapewnienia działaniu instytucji publicznych rzetelności i sprawności (s. 124).

Przedstawia też sądownoadministracyjne uwarunkowania informatyzacji postępowania przed sądami administracyjnymi. Wiązało się to w istocie z przedstawieniem realiów tego postępowania z perspektywy zamiaru jego informatyzacji. Habilitant zasadnie wskazuje tu te cechy charakterystyczne postępowania sądownoadministracyjnego, które powinny być brane pod uwagę przy tworzeniu nowych rozwiązań prawnych dotyczących bezpośrednio materii

informatyzującej to postępowanie. Rozważania w tym zakresie oceniam bardzo wysoko.

Szczególnie ciekawym i istotnym wnioskiem w tej części monografii jest stwierdzenie, że aktualnie konieczne jest zaakceptowanie wprowadzenia w pewnym sensie hybrydowej procedury, umożliwiającej w tym samym postępowaniu dokonywanie czynności procesowych tradycyjnie, czyli na papierze oraz elektronicznie, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej (s. 199).

W rozdziale trzecim dr P. Pietrasz przedstawił rozwiązania prawne dotyczące problematyki informatyzacji postępowania przed sądami administracyjnymi w Niemczech, Francji, Czechach i na Litwie. Autor zasadnie skupił się przede wszystkim na analizie regulacji prawnych w tym zakresie, do których następnie odnosił się przy okazji analizy rozwiązań przyjętych przez polskiego ustawodawcę (s. 278, 322, 483, 617).

Zważywszy, że Habilitant już we wstępie monografii wskazał, że praca nie ma charakteru prawnoporównawczego i że przedmiot badań nie dotyczył w ogólności informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego, ograniczone wykorzystanie literatury obcej nie uznaję za brak pracy.

Ciekawy oraz rozbudowany jest rozdział czwarty monografii. Można nawet odnieść wrażenie, że jest to jej kluczowa część. Podkreślenia wymaga, że rozdział ten zawiera aż 230 stron. Otóż w tej części monografii Autor sprawnie krytycznie omawia regulacje bezpośrednio dotyczące problematyki informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego, które obowiązują od 31 maja 2019 r., a ponadto analizie (z perspektywy problematyki informatyzacji postępowania) poddaje również przeszłość, czyli stan prawny obowiązujący przed tą datą.

Ten rozdział może mieć kluczowe znaczenie dla osób, które chcą poznać i zrozumieć poszczególne regulacje ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi związane z problematyką informatyzacji.

Wskazany rozdział pracy, bogaty zawartością czysto merytoryczną o z informatyzowanych instytucjach postępowania sądowoadministracyjnego stanowi zasadniczą podwalinę do przeprowadzenia badań w zakresie oddziaływania informatyzacji na zasady ogólne tego postępowania i odwrotnie, czyli oddziaływania zasad ogólnych na proces informatyzacji.

Rozważania we wskazanym zakresie mają także bardzo istotny walor praktyczny.

Na akceptację zasługuje konstrukcja tego rozdziału. Habilitant, jak sam zresztą wskazał, wyodrębnił instytucje postępowania sądowoadministracyjnego oraz zagadnienia, które pozostają lub powinny pozostawać w określonym powiązaniu z technologiami informatyczno – komunikacyjnymi (s. 267). Autor monografii w ten sposób precyzyjnie wytyczył dwadzieścia odrębnych elementów procedury sądowoadministracyjnej, które następnie poddał osobnej analizie. Taki zabieg nie tylko zapewnił czytelność rozważań Habilitanta ale również, niejako automatycznie, je usystematyzował. Rozdział ten kończą bardzo rozbudowane, ale jednocześnie interesujące wnioski oraz postulaty *de lege ferenda* (od strony 478 do strony 493, ujęte w 24 punktach).

Patrząc z perspektywy dzisiejszych realiów (pandemicznych) można poczynić uwagę dotyczącą niekompletności rozdziału czwartego. W rozdziale tym nie ma części poświęconej zdalnej rozprawie przed sądem administracyjnym. Nie sposób jednak nie zauważyć, że przed pandemią w zasadzie nie dyskutowano na temat potrzeby wprowadzenia zdalnej rozprawy do postępowania sądowoadministracyjnego, a przecież od kilku lat obowiązują już przepisy regulujące zdalną rozprawę w postępowaniu cywilnym. Problem zdalnej rozprawy w postępowaniu sądowoadministracyjnym w ogóle nie istniał. Nie sposób zatem postawić Habilitantowi zarzutu, że nie przewidział pandemii i nie zaproponował w monografii rozdziału poświęconego zdalnej rozprawie przed sądem administracyjnym. Dla porządku dodać należy, że spostrzeżenie to

odnosi się wyłącznie do rozważań *de lege ferenda*, gdyż Autor zastrzegł we wstępie, że praca uwzględnia stan prawny obowiązujący w dniu 1.10.2019 r.

Ostatni – piąty rozdział stanowi zwięźczenie pracy naukowej, której efekty zaprezentowano w recenzowanej monografii. W ramach tego rozdziału Habilitant, bazując na dorobku nauki oraz orzecznictwa sądów administracyjnych, przyjął dla potrzeb badań katalog dziewiętnastu zasad ogólnych postępowania sądowoadministracyjnego. Następnie każdą zasadę poddał odrębnej analizie oceniając wzajemne relacje pomiędzy daną zasadą a informatyzacją tej procedury.

Monografię kończą wnioski, które Kandydat starannie przedstawił w punktach. Odnosząc się do wzajemnych relacji pomiędzy zasadami ogólnymi postępowania sądowoadministracyjnego a informatyzacją Habilitant wskazał, że w przypadku części zasad ogólnych tego postępowania nie stwierdzono żadnych relacji pomiędzy tymi zasadami a informatyzacją postępowania, które mogłyby wywoływać określone wzajemne oddziaływania. Z perspektywy tych zasad informatyzacja jest zjawiskiem irrelevantnym. Wśród tych zasad są w szczególności zasady dotyczące bezpośrednio rozpoznania oraz rozstrzygnięcia sprawy, co nawet intuicyjnie pozwala na stwierdzenie, że nie powinny one być podatne na oddziaływanie w związku z informatyzacją procedury (610 i n.). W dalszej kolejności habilitant doszedł do zasadnego wniosku, zgodnie z którym informatyzacja tej procedury nie dotyczy postępowania sądowoadministracyjnego w jego całokształcie, we wszystkich jego aspektach. Z tym spostrzeżeniem trafnie powiązano kolejny wniosek o instrumentalnym charakterze informatyzacji postępowania sądowoadministracyjnego, która ma za zadanie wspierać przebieg postępowania sądowoadministracyjnego (611). Wreszcie Habilitant wskazując na nowe uprawnienia stron o charakterze proceduralnym, które pojawiły się w związku z informatyzacją zajął stanowisko o wykreowaniu w następstwie informatyzacji postępowania sądowoadministracyjnego nowej zasady ogólnej postępowania

sądowoadministracyjnego, którą określił jako zasadę dostępu do sądu drogą elektroniczną (615).

Szczegółowa analiza przedstawionej przez dra P. Pietrasza monografii pozwala jednoznacznie stwierdzić, że stanowi ona znaczny wkład w rozwój dyscypliny – nauki prawne. Po pierwsze, jest to monografia, która wypełniła nową i jednocześnie czystą kartę nauki, dotyczącą problematyki informatyzacji postępowania sądowoadministracyjnego. Jest to bowiem pierwsza monografia dotycząca problematyki informatyzacji postępowania sądowoadministracyjnego i jedna z pierwszych z zakresu związków prawa administracyjnego z problematyką informatyzacji. Po drugie, monografia ma charakter kompleksowy, wyczerpujący, wnikliwy a zarazem wielowątkowy. Taka ocena jest w pewnym sensie konsekwencją tematu pracy oraz jej struktury wewnętrznej. Kandydat sam sobie wyznaczył wysoką poprzeczkę konstruując temat pracy, w którym nie ograniczył się wyłącznie do samej informatyzacji postępowania sądowoadministracyjnego, ale zdecydowanie „urozmaicił” pole badawcze wytyczając sobie zadanie polegające na poszukiwaniu relacji pomiędzy informatyzacją a zasadami tego postępowania. W tym obszarze badawczym Habilitant krok po kroku (rozdział po rozdziale) konsekwentnie zrealizował postawione założenia, przy czym dzielił się z czytelnikiem wnioskami z każdego kolejnego etapu pracy. Na koniec natomiast dokonał tego, co stanowi o istocie wyznaczonego procesu badawczego, a mianowicie ocenił wzajemne relacje pomiędzy zasadami ogólnymi a informatyzacją. Po trzecie, monografia stanowi dzieło rzetelne metodologicznie oraz merytorycznie. Argumentacje oraz prezentowane poglądy są dogłębne i przekonujące, a sądy wyważone. Po czwarte, monografia potwierdza bardzo dużą wiedzę i doświadczenie habilitanta, który nie ukrywał, że problematyką informatyzacji postępowania sądowoadministracyjnego zajmował się od początku pojawienia się tego zjawiska, które wiąże się z rozpoczęciem prac legislacyjnych nad ustawą z 10.01.2014 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności

podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw. Potwierdza to pierwsza publikacja Habilitanta poświęcona problematyce informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego pt. *Informatyzacja postępowania sądownoadministracyjnego (nowe rozwiązania)*, opublikowana w „Zeszytach Naukowych Sądownictwa Administracyjnego” 2014/5. Należy zatem stwierdzić, że monografia nie jest dziełem przypadku, tylko efektem świadomie podjętej i przemyślanej rzetelnej pracy badawczej. Po piąte, nie budzi zastrzeżeń warsztat badawczy oraz język, którym posługuje się Autor. Nie sposób jednak nie dostrzec, że choćby ze względu na tematykę monografii, siłą rzeczy, Habilitant zmuszony został do opanowania oraz sprawnego dysponowania nową terminologią informatyczną, którą posługuje się również coraz częściej ustawodawca. Z tego powodu z pełną aprobatą należy przyjąć zamieszczenie w monografii podrozdziału 2 w rozdziale czwartym, który poświęcono wyjaśnieniu terminologii informatycznej w ustawie – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Jest to rozwiązanie bardzo przydatne w jej lekturze. Po szóste, obszerność literatury naukowej oraz sposób jej wykorzystania w monografii potwierdza tylko pełne zaangażowanie jej Autora w proces badawczy oraz świadczy o bardzo dobrej orientacji w piśmiennictwie związanym z tematyką podjętą w monografii.

4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych (publikacji)

Niezależnie od problematyki informatyzacji postępowania sądownoadministracyjnego, której dotyczyła monografia poddana ocenie w punkcie 3 tej recenzji zainteresowania badawcze dra Piotra Pietrasza skupiały się również w innych obszarach usytuowanych w prawie publicznym, w tym w prawie administracyjnym i w prawie podatkowym, w tym:

- czynnikach zmniejszających rolę władczych form działania administracji skarbowej w realizacji zobowiązań podatkowych,

- postępowaniu sądownoadministracyjnym,
- postępowaniu egzekucyjnym w administracji,
- postępowaniu administracyjnym,
- stanowieniu i stosowaniu ogólnego prawa podatkowego,
- opodatkowaniu dochodów nieujawnionych,
- teoretycznoprawnych problemach prawa podatkowego,
- podatku akcyzowym,
- podatku od spadków i darowizn,
- kontroli skarbowej i celno-skarbowej.

Z dostarczonej dokumentacji wynika, że dorobek Habilitanta w wyżej wymienionych obszarach badawczych obejmuje ponad sześćdziesiąt publikacji, w tym: monografii, rozdziałów w monografiach, komentarzy, artykułów. W zestawie tym są również prace współautorskie.

Analizę tej części dorobku Habilitanta należy rozpocząć od monografii pt. *Opodatkowanie dochodów nieujawnionych*, Warszawa 2007, ss. 289 będącej zmodyfikowaną wersją rozprawy doktorskiej obronionej w 2006 r. na Wydziale Prawa UwB, pod tym samym tytułem. Jest to pierwsza w Polsce monografia poświęcona tej problematyce, która wpłynęła znacząco na praktykę stosowania przepisów o opodatkowaniu dochodów nieujawnionych, w tym także przez sądy administracyjne. W dalszej kolejności należy zwrócić uwagę na dwie pozycje monograficzne (pod red. L. Etela), związane z pracami Habilitanta jako członka Komisji Kodyfikacyjnej Ogólnego Prawa Podatkowego, a mianowicie: *Ordynacja podatkowa. Kierunkowe założenia nowej regulacji*, Białystok 2015 r. oraz *Nowa Ordynacja Podatkowa. Z prac Komisji Kodyfikacyjnej Ogólnego Prawa Podatkowego*, Białystok 2017. Już sam udział w takiej Komisji jest wysoce nobilitujący. Natomiast publikacja jest dodatkowym przypieczętowaniem wykonanej pracy oraz namacalnym dowodem ukazującym jej efekty.

Kolejną istotną pozycją w dorobku Habilitanta jest monografia pt. *Czynniki zmniejszające rolę władczych form działania administracji skarbowej w realizacji zobowiązań podatkowych*, opracowana pod redakcją naukową dra P. Pietrasza (Oficyna Wydawnicza Aspra, Warszawa – Białystok 2013, ss. 346, współautorzy – J. Siemieniako, E. Wróblewska). Dodać należy, że monografia ta powstała w ramach projektu badawczego, którego kierownikiem był Habilitant. Ponadto odgrywał on w tym przypadku wiodącą rolę wśród współautorów. W jej podsumowaniu zwrócono uwagę na priorytet samoobliczenia podatku przed jego decyzyjnym określeniem przez organy administracji skarbowej. Sprzyjają temu w szczególności wyodrębnione w Ordynacji podatkowej postępowania niejurysdykcyjne, takie jak kontrola podatkowa i czynności sprawdzające, których przeprowadzenie nie zamyka możliwości skorygowania deklaracji podatkowej przez podatnika. Podkreślenia również wymaga, że w podsumowaniu zaproponowano również gotowe projekty kilku przepisów prawa, które miały realizować postulat zmniejszania roli władczych form działania administracji w realizacji zobowiązań podatkowych.

W ramach dorobku Kandydata znajduje się współudział w dwóch publikacjach będących systemami prawa. Są to rozdziały w: *System prawa finansowego, t. III, Prawo daninowe, red L. Etel*, Wolter Kluwer Polska, Warszawa 2010 oraz *System Prawa Administracyjnego Procesowego, T III, cz. 1, Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, red. G. Łaszczyca, A. Matan, Warszawa 2020. W pierwszym z powołanych tytułów Habilitant zwrócił uwagę, że w związku z weryfikacją samoobliczenia podatku przez podatnika stwierdzenie nieprawidłowości nie wywołuje automatycznie skutku w postaci wszczęcia postępowania podatkowego celem wydania decyzji podatkowej. Ograniczeniu ulega znaczenie wymiaru decyzyjnego zobowiązań podatkowych na rzecz instytucji samoobliczenia, co oznacza marginalizację znaczenia jurysdykcyjnego postępowania podatkowego. Wzrasta natomiast

znaczenie niejurysdykcyjnych procedur podatkowych, a w szczególności czynności sprawdzających oraz kontroli podatkowej. Z kolei w drugim z powołanych tytułów Habilitant jest autorem obszernego i rozbudowanego rozdziału (165 stron) pt. *Rozstrzygnięcia i stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu egzekucyjnym*. W opracowaniu tym Kandydat nie stroni od trudnych zagadnień dotyczących problematyki postępowania egzekucyjnego w administracji, dochodząc do wniosków nie zawsze pozostających z zgodzie z ogólnie przyjętymi stanowiskami większości przedstawicieli nauki. Najlepszym przykładem jest zaprezentowane w sposób przekonujący stanowisko (wraz z uzasadnieniem) dotyczące możliwości odpowiedniego zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym w administracji przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczących ugody oraz mediacji (s. 463, s. 502, s. 514).

Kandydat swoje prace naukowe publikował w szeregu czasopism, w tym między innymi w: „Zeszytach Naukowych Sądownictwa Administracyjnego”, „Samorządzie Terytorialnym”, „Orzecznictwie Sądów Polskich”, „Administracji. Teoria, dydaktyka, praktyka”, „Monitorze Prawa Celnego i Podatkowego”, „Przeglądzie Podatkowym” oraz w innych.

Spośród publikacji zamieszczonych w czasopismach na szczególną uwagę zasługuje artykuł (a w zasadzie studium) poświęcone problematyce sądowej kontroli pisemnych interpretacji przepisów prawa podatkowego wydawanych w indywidualnych sprawach (*Sądowa kontrola pisemnych interpretacji przepisów prawa podatkowego wydawanych w indywidualnych sprawach - aspekt doktrynalny i orzeczniczy (ujęcie krytyczne)*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2015, nr 1, s. 37-64), w której Habilitant wszechstronnie zakwestionował zasadność sądowej kontroli tej formy prawnej działania organów administracji podatkowej. Po dokonaniu dogłębnej analizy charakteru prawnego instytucji pisemnej interpretacji przepisów prawa podatkowego zaprezentował i uzasadnił stanowisko, zgodnie z którym włączenie sądu

administracyjnego do procesu związanego z wydawaniem i kontrolą interpretacji indywidualnych prowadzi do wypaczenia istoty sądowej kontroli administracji publicznej. Wskazał również, że sąd administracyjny dokonując weryfikacji indywidualnej interpretacji, nie tylko wchodzi w rolę kontrolowanego organu, zastępując jego oceny co do rozumienia przepisów, ale również wchodzi w rolę doradcy podatkowego. Trafnie zauważył, że dzięki sądowej kontroli interpretacji indywidualnych, to sąd administracyjny wskazuje podmiotom zainteresowanym oraz organom podatkowym, w jaki sposób mają stosować prawo podatkowe, co jest istotne - jeszcze przed zastosowaniem tego prawa przez wskazane podmioty stosunku podatkowoprawnego. Na koniec ocenił sąd administracyjny jako „superorgan” państwowy, wyręczający nie tylko organy podatkowe, z ministrem do spraw finansów publicznych na czele, ale również korpus doradców podatkowych.

Nie można tracić z pola widzenia jakże doniosłego znaczenia działalności komentatorskiej dra P. Pietrasza. Jest on mianowicie współautorem następujących komentarzy: *Ustawa o kontroli skarbowej. Komentarz*, P. Pietrasz, W. Stachurski, Wrocław: Presscom 2011; *Akcyza w prawie Unii Europejskiej. Komentarz*, pod red. K. Lasińskiego – Suleckiego, Warszawa, Lex a Wolters Kluwer business 2014; S. Bogucki, A. Cudak, P. Pietrasz, W. Stachurski, K. Winiarski, A. Wrzesińska – Nowacka, *Podatek od spadków i darowizn. Komentarz*, Gdańsk, ODDK 2015; *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, red. D.R. Kijowski, Warszawa 2015 oraz *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, red. L. Etel, Warszawa 2017 oraz kolejne wydania elektroniczne. Komentarze autorstwa kandydata są zwykle pogłębione i nie stroniące od zagadnień trudnych oraz budzących kontrowersje. Autor ma specyficzny nawyk, świadczący jak najlepiej o badaczu, polegający na wywoływaniu wątpliwości i stawianiu trudnych pytań, na które następnie udziela, opartej na zgłębionej argumentacji, odpowiedzi. Ostatni z powołanych komentarzy jest wręcz wizytówką dra P. Pietrasza, który jest jednym z kilku

współautorów komentarza do Ordynacji podatkowej, jednakże zawłaszczył znaczny obszar tego aktu prawnego Ordynacji podatkowej do skomentowania (art. 3a – 3f; art. 23 - 23a; art. 130 – 132a; art. 133 – 138; art. 139 – 143; art. 144 – 154c; art. 155 – 160; art. 162 – 164; art. 165 – 171; art. 172 – 177; art 178 i 179; art. 180 – 200; art. 201 – 206). W tym zakresie komentarz autorstwa Kandydata wyróżnia na tle innych komentarzy do Ordynacji podatkowej przede wszystkim to, że w najszerszym zakresie porusza problematykę dotyczącą informatyzacji postępowania podatkowego.

Podsumowując tę część osiągnięć naukowych dra P. Pietrasza należy dojść do wniosku, że dorobek ten ma charakter zdecydowanie znaczący. W każdym przypadku publikacje są przemyślane zaś ich powstaniu zawsze przyświecał narzucony przez Kandydata cel badawczy. Przemyślana jest również tematyka tych publikacji, gdyż Kandydat sięga przede wszystkim do tematów trudnych i aktualnych. Stąd często publikacje Habilitanta są przedmiotem odwołań oraz cytowań, zarówno w praktyce, w tym również sądowej, jak też w rodzimej nauce. Publikacje te są oryginalne i znacząco wzbogacają dorobek nauki, co należy podkreślić nie tylko prawa administracyjnego, ale także prawa podatkowego. Zauważyć bowiem należy, że zainteresowania badawcze Kandydata obejmują w istocie dwie odrębne, chociaż bliskie sobie gałęzie prawa, a mianowicie prawo administracyjne oraz prawo podatkowe. Można wręcz dojść do wniosku, że Habilitant korzysta umiejętnie z bliskości tych dwóch gałęzi prawa i doświadczenia zdobyte na polu administracyjnoprawnym z sukcesem wykorzystuje w obszarze prawa podatkowego.

Interesującym przykładem publikacji Kandydata obejmującej obszar badawczy prawa administracyjnego oraz prawa podatkowego jest artykuł pt. *Prawo podatkowe jako sądowa dziedzina prawa*, (w:) *Współczesne problemy prawa podatkowego. Teoria i praktyka: Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogumiłowi Brzezińskiemu*. T. 1. red. nauk. Jan Głuchowski,

Warszawa: Wolters Kluwer Polska 2019, s. 426-435. Habilitant trafnie zwrócił uwagę na to, że w przypadku sądowej kontroli działania organów podatkowych mamy do czynienia ze stosowaniem prawa podatkowego przez sąd administracyjny w ramach procedury usytuowanej w prawie administracyjnym. Na tym etapie prawo podatkowe jest stosowane przez sąd administracyjny w postępowaniu sądowniczym – zaliczanym do prawa administracyjnego. W dalszej kolejności dostrzegł, że do ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi wprowadzane są przepisy w istocie o charakterze szczególnym, dotyczące wyłącznie problematyki związanej ze sprawami podatkowymi (art. 3 § 2 pkt 4a p.p.s.a. przewidujący skargę do sądu na pisemne interpretacje przepisów prawa podatkowego wydawane w indywidualnych sprawach, opinie zabezpieczające i odmowy wydania opinii zabezpieczających; art. 57a p.p.s.a. ograniczający oparcie skargi do sądu na pisemną interpretację przepisów prawa podatkowego wydaną w indywidualnej sprawie, opinię zabezpieczającą i odmowę wydania opinii zabezpieczającej wyłącznie do zarzutu naruszenia przepisów postępowania, dopuszczeniu się błędów wykładni lub niewłaściwej oceny co do zastosowania przepisu prawa materialnego i wiążący sąd pierwszej instancji zarzutami skargi oraz powołaną podstawą prawną). W związku z powyższym Kandydat postawił także istotne dla funkcjonowania całego sądownictwa administracyjnego pytanie, czy zjawisko to w przyszłości doprowadzi do wydzielenia odrębnej procedury sądowopodatkowej? Przedstawione zagadnienie nie ma charakteru wyłącznie teoretycznego. Warto bowiem zwrócić uwagę, że już od kilku/kilkunastu lat zauważamy tendencję wzrostu ilości skarg do sądu administracyjnego w sprawach podatkowych w stosunku do pozostałych kategorii spraw. Już to zjawisko powoduje, że sądy administracyjne „przekształcają się” w sądy podatkowe.

Wysoko należy ocenić parametry punktowe publikacji dra Piotra Pietrasza (za okres po uzyskaniu stopnia doktora). Otóż wartość punktowa jego publikacji

wynosi łącznie 791 punktów. Ponadto wskaźnik cytowania według Google Scholar wynosi 61 cytowań, zaś według Web of Science wynosi 15 cytowań. Dane z indeksu Hirscha są następujące: Web of Science – 2; Google Scholar – 4; Scopus – 0.

W konkluzji stwierdzam, że dorobek Habilitanta poddany ocenie w tym punkcie recenzji, czyli dorobek bez monografii habilitacyjnej, zasługuje na wysokie uznanie jako stanowiący znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej - nauki prawne. Należy też podkreślić, że dorobek Kandydata jest dobrze znany w środowisku i cytowany przez licznych badaczy. Sam zaś Habilitant jest rozpoznawalny w środowisku naukowym jako uczestnik dyskusji naukowej.

5. Ocena istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy habilitant powinien wykazywać się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Dr Piotr Pietrasz brał udział w 59 konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych z zakresu prawa podatkowego, finansowego oraz administracyjnego. Udział w tych konferencjach zawsze był aktywny (referat albo głos w dyskusji). W szczególności należy zwrócić uwagę na udział w konferencjach, które odbyły się w: Grodnie, Brnie, Woroneżu, Omsku, Pradze, Paryżu oraz na Węgrzech.

Ponadto Kandydat w 2009 r. odbył staż naukowo dydaktyczny (w ramach programu Erasmus) na Uniwersytecie Masaryka w Brnie.

Jest również członkiem redakcji pisma „Public Governance, Administration and Finances Law Review”, Wolters Kluwer/HU.

Oprócz zajęć na Wydziale Prawa UwB Kandydat prowadził zajęcia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Siedlcach, gdzie był zatrudniony od 21.09.2006 r. do 31.05.2007 r. na stanowisku wykładowcy. Prowadził wykłady poświęcone tematyce postępowania podatkowego w Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu w ramach studiów podyplomowych w 2009 r. oraz wykłady poświęcone tematyce ogólnego prawa podatkowego, podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w okresie od listopada 2017 do stycznia 2019 r.

W latach 2009 – 2012 dr Piotr Pietrasz kierował projektem badawczym „Czynniki zmniejszające rolę władczych form działania administracji skarbowej w realizacji zobowiązań podatkowych”; numer projektu: N N110 1831 37.

Udział Habilitanta w konferencjach krajowych i zagranicznych, prowadzenie zajęć na innych uczelniach, także partycypacja w publikacjach zbiorowych (wspólnie z innymi autorami z innych ośrodków naukowych) świadczą o tym, że Kandydat w bardzo wysokim stopniu spełnia wymogi aktywności naukowej poza macierzystym uniwersytetem, w tym również za granicą.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że w ramach działalności dydaktycznej na Wydziale Prawa UwB Habilitant prowadził i prowadzi zajęcia z następujących przedmiotów: Prawo administracyjne (wykłady i ćwiczenia), Postępowanie administracyjne i sądowniczo-administracyjne (wykłady i ćwiczenia), Sądowa kontrola administracji publicznej (konwersatorium), Administracja publiczna w systemie bezpieczeństwa (konwersatorium), Stanowienie prawa miejscowego (wykład), Prawo gospodarcze publiczne (ćwiczenia), Proces

decyzyjny w administracji samorządowej (konwersatorium). Ponadto na tej samej uczelni Kandydat prowadził i prowadzi zajęcia na studiach podyplomowych: Studia podyplomowe - doradztwo podatkowe (przedmiot: Postępowanie podatkowe) oraz Studia podyplomowe - egzekucja administracyjna (przedmiot - wybrane zagadnienia związane z egzekucją administracyjną). Oprócz tego dr Piotr Pietrasz prowadził zajęcia z postępowania podatkowego oraz z kontroli podatkowej i skarbowej w ramach Podlaskiej Akademii Prawa Podatkowego funkcjonującej przy Wydziale Prawa UwB, a także zajęcia dla radców prawnych (Okręgowa Izba Radców Prawnych w Białymstoku), aplikantów adwokackich oraz adwokatów (Okręgowa Rada Adwokacka w Białymstoku oraz Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie), doradców podatkowych (Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Oddział podlaski oraz Krajowa Izba Doradców Podatkowych. Oddział mazurski), pracowników administracji skarbowej, w tym samorządowej, pracowników Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz funkcjonariuszy ABW.

Habilitant jest promotorem 98 prac licencjackich i prac magisterskich oraz promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej pana Mariusza Charkiewicza pt. „Pełnomocnik na gruncie przepisów prawa podatkowego - istota, pozycja prawna i zakres odpowiedzialności” obronionej na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w 2019 r. (promotor: prof. dr hab. Mariusz Popławski).

Habilitant jest redaktorem tematycznym działu *Ordynacja podatkowa* w czasopiśmie „Przegląd Podatków Lokalnych i finansów samorządowych” oraz redaktorem tematycznym działu *Ogólne postępowanie administracyjne, sądownoadministracyjne i egzekucyjne* w czasopiśmie „Procedury administracyjne i podatkowe”. Ponadto jest również recenzentem artykułów w trzech czasopismach: „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego”,

„Toruński Rocznik Podatkowy” oraz „Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych”.

Dr Piotr Pietrasz jest również autorem lub współautorem kilkudziesięciu publikacji o charakterze praktycznym i dydaktycznym poświęconych tematyce prawa administracyjnego i podatkowego.

Habilitant wykazał się również osiągnięciami w działalności organizacyjnej, co przejawiało się udziałem w organizacji i przygotowaniu konferencji naukowej „Zjazd Katedr Prawa i Postępowania Administracyjnego” Białystok, wrzesień 2012 oraz X Dorocznej Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Patologie w administracji publicznej”, Białowieża 2009. Ponadto w latach 2009 – 2012 Kandydat był kierownikiem studiów podyplomowych zorganizowanych w ramach *Białostockiej Akademii Samorządowej* działającej przy Wydziale Prawa UwB.

7. Konkluzje

Dotychczasowe uwagi i spostrzeżenia uprawniają do jednoznacznego wniosku, że zarówno przedłożona monografia naukowa pt. *Informatyzacja polskiego postępowania przed sądami administracyjnymi a jego zasady ogólne*, jak i pozostałe osiągnięcia naukowe zasługują na bardzo wysoką i jednoznacznie pozytywną ocenę. Stanowią one, ponad wszelką wątpliwość, znaczny wkład w rozwój dyscypliny – nauki prawne, zaś dr Piotr Pietrasz wykazał się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W związku z powyższym w pełni zasadne jest nadanie Kandydatowi stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie - nauki prawne. Wnoszę zatem o dopuszczenie dra Piotra Pietrasza do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.